

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/236/2020
Identifikačné číslo spisu:	8215201389
Dátum vydania rozhodnutia:	26.01.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8215201389.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu BARDEJOVSKÉ KÚPELE a. s., Bardejovské Kúpele, IČO: 36 168 301, zastúpeného JUDr. Jánom Jurčom, advokátom so sídlom v Bardejove, Štefánikova 87, proti žalovaným 1/ H. Q. G., bývajúcemu v O., Q. XX, 2/ H. G., bývajúcej v O., Q. XX, 3/ Š.I. V., bývajúcemu v O. S. XX, 4/ Q.R. V., bývajúcemu v O. S. XX, 5/ Š. V.R., bývajúcemu v O. S. XX, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2 C 142/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2020 sp. zn. 22 Co 39/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2020 sp. zn. 22 Co 39/2019 a rozsudok Okresného súdu Bardejov č. k. 2 C 142/2015-179 zo 7. septembra 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 2 C 142/2015-179 zo 7. septembra 2018 zastavil konanie v časti požadovaného nároku žalobkyne voči žalovaným 1/ a 2/ v sume 354,- eur s 8,5% ročným úrokom z omeškania odo dňa 29. októbra 2014 do zaplatenia, ako bezdôvodné obohatenie za obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalovaným 1/ až 5/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa ako výlučná vlastníčka sa žalobou pôvodne domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 1 euro/m2 ročne za 2777 m2 spolu 2.777,- eur za dva roky spätne, z titulu neoprávneného užívania nehnuteľnosti, a to parcely CKN XXXX/X o výmere 177 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcely CKN XXXX/X o výmere 144 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcely CKN XXXX/X o výmere 831 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcely CKN XXXX/X o výmere 685 m2, zastavaná plocha a nádvorie, parcely CKN XXXX/X o výmere 321 m2, zastavaná plocha a nádvorie a parcely CKN XXXX/X o výmere 940 m2, zastavaná plocha a nádvorie zapísané na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. X v k. ú. O., okres O.. Podaním z 21. júna 2018 požiadala o pripustenie zmeny

žaloby, ktorou sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015 a to od žalovaného 3/ vo výške 506,88 eura s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplattenia, od žalovaného 5/ vo výške 42,24 eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplattenia; zároveň sa domáhala uložiť žalovaným 1/ až 5/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 9.732,80 eura s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 3. novembra 2014 do zaplattenia. Na pojednávaní 7. septembra 2018 súd prvej inštancie navrhovanú zmenu žaloby pripustil.

1.2. Následne poukázal na zistený skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania a uviedol, že žalovaní 1/ a 2/ boli bezpodielovými spoluvlastníkmi rodinného domu súpisné č. XXXX postaveného na parcele CKN XXXX/X zapísanej na LV č. XXXX v k. ú. O., s tým, že od 1. mája 2015 je výlučným vlastníkom nehnuteľností H. J. G.. Žalovaný 3/ je výlučným vlastníkom rodinného domu postaveného na parcele CKN XXXX/X zapísaného na LV č. XXXX v k. ú. O.. Žalovaný 4/ je výlučným vlastníkom nedokončeného rodinného domu postaveného na parcele CKN XXXX/X, CKN XXXX/X a parciel CKN XXXX/X o výmere 45 m², zastavaná plocha a nádvorie, parcely CKN XXXX/X o výmere 46 m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísané na LV č. XXXXX v k. ú. O.. Žalovaný 5/ je výlučným vlastníkom dreveného stánku nachádzajúceho sa na parcele CKN XXXX/X o výmere 831 m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanej na LV č. X v k. ú. O.. Po zhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, ako aj bremeno tvrdenia v súvislosti s obmedzovaním jeho vlastníckeho práva, lebo žiadnym spôsobom nepreukázal, akým spôsobom a na ktorých konkrétnych parcelách a v akom rozsahu dochádza k bráneniu vo výkone jeho vlastníckeho práva. Podotkol, že ani sám žalobca nevedel skutkovo presne špecifikovať, ktorých parciel sa má obmedzenie vlastníckeho práva týkať a ktorými zo žalovaných má k obmedzeniu dochádzať. Právne vec odôvodnil aplikáciou čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), ustanoveniami § 3 ods. 1, § 120 ods. 2, § 123, § 124, § 126, § 135c, § 451 ods. 1 a 2, § 456, § 458 ods. 1 až 3, § 488, § 489 Občianskeho zákonníka a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol.

1.3. Na základe späťvzatia žaloby vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ v sume 354,- eur s 8,5 % ročným úrokom z omeškania od 29. októbra 2014 do zaplattenia z titulu bezdôvodného obohatenia za obdobie od 12. marca 2013 do 12. marca 2015, konanie sčasti zastavil v súlade s § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). O nároku na náhradu trov konania trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 14. mája 2020 sp. zn. 22Co/39/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania potvrdil. Žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, ako aj správne právne vec posúdil, zároveň sa stotožnil aj s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie, reagujúc na námietku žalobkyne ohľadom obmedzenia jej vlastníckeho práva žalovanými vo vzťahu k parcelám CKN XXXX/X, CKN XXXX/X a CKN XXXX/X uviedol, že udržiavanie parciel neznamená riadne užívanie vlastníckeho práva v zmysle oprávnenia vec užívať (ius utendi). Užívaním sa rozumie správanie, ktorým sa realizuje úžitková hodnota veci, či už vo forme individuálnej, alebo vo forme podnikateľskej spotreby. Prostredníctvom práva užívať vec a napokon aj práva požívať jej plody a úžitky je realizovaná úžitková a ekonomická hodnota veci. Úžitky predstavujú priame alebo nepriame majetkové hospodárske výhody spojené s vlastníctvom veci. Ak teda žalovaní udržiavajú predmetné pozemky, neznamená to ešte, že ich užívajú, v dôsledku čoho by im mal plynúť nejaký hospodársky prospech. Zo žaloby a zo skutkových tvrdení žalobkyne nevyplýva, ako je zo strany žalovaných žalobkyni bránené vo výkone jej vlastníckeho práva k pozemkom CKN XXXX/X, CKN XXXX/X, CKN XXXX/X. V tomto kontexte uviedol, že podstata zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie spočíva v tom, že toho, kto poruší povinnosť neobohacovať sa na úkor iného, stíha nepriaznivý právny následok v podobe sankcie spočívajúcej v povinnosti bezdôvodné obohatenie vydať. Pre vznik zodpovednosti za

bezdôvodné obohatenie je vždy potrebné splnenie všetkých predpokladov a to získanie bezdôvodného obohatenia jedným subjektom, protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma iného subjektu a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia jedným subjektom a majetkovou ujmov druhého subjektu. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané. Žalobkyňa mala v prvom rade povinnosť tvrdenia. Na podporu svojho tvrdenia v zmysle ustanovenia § 132 CSP bola povinná označiť dôkazy, ktoré podľa jej názoru môžu prispieť k objasneniu veci a zároveň bola povinná ich k žalobe pripojiť, ak to ich povaha pripúšťala. Žalobkyňa však nepreukázala, akým spôsobom mali žalovaní k uvedeným pozemkom realizovať úžitkovú hodnotu nehnuteľností, či už vo forme individuálnej alebo vo forme podnikateľskej spotreby, v dôsledku čoho malo dochádzať k bráneniu vo výkone jej vlastníckeho práva. Na podporu svojich tvrdení žalobkyňa neoznačila a ani nepredložila žiaden relevantný dôkaz, ktorým by žalovanými rozporované skutkové tvrdenia odporovala. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobkyne týkajúcu sa tvrdenia, že súd prvej inštancie jej znemožnil realizáciu jej procesných práv tým, že vo veci nevykonal navrhnutý dôkaz. Súhlasil s názorom súdu prvej inštancie, ktorý návrh na výsluch súdneho znalca zamietol. V tomto kontexte uviedol, že výsluch znalca by bol nadbytočný vzhľadom na zistený skutkový stav súdom prvej inštancie a jeho právne posúdenie ohľadom nedôvodnosti žaloby.

2.2. Odvolací súd ďalej konštatoval, že žalobkyňa sa podanou žalobou snažila udržiavať protiprávny stav bez toho, aby súčasne riešila kolíziu medzi vlastníctvom pozemku a vlastníctvom stavby. V tomto kontexte poznamenal, že žalobkyňa sa domáhala nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka, ku ktorému malo dôjsť na strane žalovaných v súvislosti s neoprávneným užívaním častí jej pozemkov v konkrétnom období, avšak keďže takto si uplatňovala iba sekundárny (zodpovednostný) nárok bez toho, aby sa súčasne (primárne) domáhala odstránenia protiprávneho stavu, ktorý vyvoláva tieto sekundárne zodpovednostné nároky, ide z jej strany o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, ktorý nepožíva právnu ochranu. Úlohou súdu nie je vyvodzovať zodpovednostné následky z porušenia práva bez toho, aby zároveň jeho rozhodnutím nedošlo aj k odstráneniu protiprávneho stavu, ktorý ich vyvoláva a k nastoleniu právnej istoty, a tým napomáhať udržiavať tento protiprávny stav. Uzavrel, že žalobu žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia po minimálne 75 rokoch (žalobkyňa vedela, že na pozemku stojí stavba minimálne od roku 1940) považoval za šikanózu a v rozpore s dobrými mravmi. Zdôraznil, že v občianskom práve sa musia uplatňovať princípy právnej istoty a ochrany dobrej viery. Žaloba proti žalovaným má byť len nástrojom obmedzovania ich dobromyseľne nadobudnutých a desiatky rokov rešpektovaných práv, nielen zo strany žalobkyne, ale aj jej právnym predchodcom. Rozpor s dobrými mravmi spočíva najmä v okolnosti, že žalobkyňa chcela získať po desiatkach rokov viac práv voči vlastníkom stavby, než koľko ich mal jej právny predchodca. Žalobkyňa je síce v rámci výkonu svojho vlastníckeho práva výrazne obmedzená, pretože z troch obsahových zložiek vlastníckeho práva jej zostalo zachované iba právo s vecou nakladať, nemôže však časť pozemku užívať, ani brať z neho úžitky. Takýto stav však existoval už v čase, kedy žalobkyňa vlastnícke právo nadobudla. Namietané nesprávne právne posúdenie, ani nesprávne hodnotenie dôkazov nepovažoval za dôvodné, a preto napadnuté rozhodnutie v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovení § 396 ods. 1 v spojení s § 262 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP tým, že jej súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti namietala nesprávne právne posúdenie veci. Podľa názoru dovolateľky závery súdov nižších inštancií sú prekvapivé, pretože neobjektívne hodnotia zistený skutkový stav. Nesúhlasila s tvrdením súdu, že nemala záujem usporiadať pomery medzi vlastními stavbami a vlastními pozemkami. Poukázala na konanie vedené pod sp. zn. 7 C 172/1994 o vypratanie nehnuteľností, v ktorom navrhla spôsob usporiadania vlastníckych pomerov vo forme uzavretia nájmu k nehnuteľnostiam, resp. časti nehnuteľnosti vlastníckym právom patriacim žalobkyňi v rozsahu podľa žalovaných ich prístupu k studni, aj keď rodinné domy sú napojené na verejný vodovod. Podotkla, že ak

súdy nižších inštancií poukázali na ochranu vlastníckeho práva danú ústavou, nemôžu túto ochranu povýšiť

na úkor inej ochrany vlastníckeho práva, ako na to poukázal odvolací súd v bode 33 odôvodnenia, čo malo za následok okrem iného aj porušenie zásady rovného postavenia strán v spore. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnila si náhradu trov konania.

4. Žalovaní 1/ až 5/ vo vyjadrení k dovolaniu poukázali na skutkový stav týkajúci sa nadobudnutia rodinného domu bez pozemku ich právnymi predchodcami, ako aj skutkové okolnosti týkajúce užívania ich nehnuteľností. Navrhli potvrdiť napadnuté rozhodnutie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej

strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala, že napadnuté rozhodnutie je z dôvodu užívania nehnuteľností bez právneho dôvodu žalovanými prekvapivé. Zdôraznila, že ak súdy nižších inšancií poukázali na ochranu vlastníckeho práva vyplývajúcu z ústavy, nemožno túto ochranu povýšiť na úkor inej ochrany vlastníckeho práva (bod 33 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia), čo malo za následok porušenie zásady rovného postavenia strán.

13. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí v sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (III. ÚS 32/2015).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4 Cdo 140/2019 alebo sp. zn. 4 Cdo 120/2019).

15. Podľa čl. 6 ods. 1 Základných princípov CSP strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak si povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu.

16. Princíp rovnosti sporových strán predstavuje v procesnoprávnej rovine základný postulát, podľa ktorého žiadna zo sporových strán (bez ohľadu na to, či ide o fyzickú alebo právnickú osobu) nemá vo vzťahu k protistrane iné než rovnocenné postavenie. Znamená to, že žiadna sporová strana nie je akýmkoľvek spôsobom nadradená druhej sporovej strane. Citovaný článok pokrýva tú časť procesnoprávných vzťahov, ktorá vzniká medzi dvoma sporovými stranami kontradiktórneho konania. Obsahom každého právneho vzťahu sú práva a povinnosti, ktoré vznikajú pri realizácii oprávnení jednotlivých subjektov tohto právneho vzťahu. Z tohto aspektu sa prejavuje princíp rovnosti sporových strán ako tzv. rovnosť zbraní judikovaná Európskym súdom pre ľudské práva. Rovnosť zbraní sa prejavuje ako rovnaká miera možnosti uplatňovania prostriedkov procesného útoku, ale aj procesnej obrany v medziach stanovených Civilným sporovým poriadkom (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 44-45 s.).

17. V sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu. Sporové konanie sa riadi zásadou formálnej pravdy, a preto vydaný rozsudok vo veci zodpovedá tomu, čo strany sporu zhodne tvrdili (§ 186 ods. 2 CSP) a (v zásade) nezohľadňuje to, čo žiadna zo strán sporu netvrdila. Posúdenie otázky, ktorá strana sporu je povinná tvrdiť a aký je obsah jej povinnosti tvrdiť, teda kto a aké tvrdenia má uviesť, sa odvíja od hmotného práva. Platí, že strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore.

Každý má tvrdiť tie právne skutočnosti, ktoré spôsobujú vznik jeho nároku alebo zánik jeho povinnosti.

18. Rovnosť pred súdom je len výrazom rovnosti strán civilného sporového konania. Rovnosť pred zákonom a rovnosť pred súdom je obsahom toho istého pojmu a znamená rovnaké postavenie oboch procesných strán pri aplikácii hmotných i procesných predpisov ktorýmkoľvek súdom voči ktorémukoľvek účastníkovi konania. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o právach a povinnostiach ktorých rozhoduje civilný súd (m. m. PL. ÚS 43/95). O tom, ako v tom-ktorom prípade prebiehalo civilné sporové konanie, posudzuje dovolací súd na podklade spisu (sp. zn. 3 Cdo 289/2014, sp. zn. 3 Cdo 321/2015, sp. zn. 3 Cdo 888/2015, sp. zn. 3 Cdo 156/2016).

19. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že dovolateľka sa v spore domáhala vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu užívania nehnuteľností v jej výlučnom vlastníctve žalovanými bez právneho dôvodu. Súd nižších inštancií žalobu v prevyšujúcom rozsahu (konanie sčasti bolo zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby) zamietli z dôvodu neunesenia dôkazného bremena žalobkyňou. V odôvodnení rozhodnutia sa nad rámec zaoberali inými skutkovými okolnosťami, z posúdenia ktorých je evidentné, že ochranu vlastníckeho práva zaručenú ústavou posúdili v prospech žalovaných. Navyše právo žalobkyne domáhať sa súdnej ochrany posúdili ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Dovolací súd nesúhlasí s uvedeným postupom a názorom súdov nižších inštancií z dôvodu, že z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľka nielenže navrhovala vykonať dôkazy na preukázanie ňou tvrdených skutkových okolností, napokon aj dôkazy predložila (napr. znalecký posudok týkajúci sa obvyklej výšky nájomného, listy vlastníctva), ale aj žalovaní navrhovali vykonať dokazovanie za účelom zistenia skutočného rozsahu užívania nehnuteľností nad rozsah ich vlastníctva (v spise č. I. 65, 66, 93), lebo užívanie nehnuteľností vlastnícky patriacich žalobkyne nespochybnili. Záver súdov nižších inštancií o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou, preto nemožno považovať za správny, pokiaľ sa náležite nevysporiadali s uplatneným nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia za stavu, keď spornou bola len otázka rozsahu obmedzenia vlastníckeho práva žalobkyne, vo vzťahu ku ktorej súdy nižších inštancií nevykonali žiadne dokazovanie.

20. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolateľka opodstatnene namietala porušenie zásady rovného postavenia strán v spore tým, že i napriek tomu, že v spore predložila návrhy na preukázanie ňou tvrdených skutočností, súdy nižších inštancií sa s nimi nezoberali, ani procesným uznesením okrem navrhovaného výsluchu znalca, o návrhov na vykonanie dôkazov nerozhodli. I napriek tomu však dospeli k záveru o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou. Tento uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP preto zakladá nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť podaného dovolania.

21. K uplatnenej námietke týkajúcej sa tzv. prekvapivého rozhodnutia, dovolací súd uvádza, že pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (sp. zn. 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat (ne)správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (sp. zn. 5 Cdo 46/2011).

22. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dovolací súd nezistil dôvodnosť uplatnenej námietky, lebo odvolací súd sa v podstate stotožnil s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP, ako aj sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Posúdením odvolania odvolacím súdom nedošlo k iným, nepredvídateľným záverom na ktorých by nebolo založené rozhodnutie súdu prvej inštancie, a preto jeho posúdením nebolo možné dospieť k opačnému záveru.

23. Ani namietané nesprávne právne posúdenie v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustnosť dovolania nezakladá, lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd sporovej strane neznemožňuje realizáciu žiadneho jej procesného oprávnenia (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003, sp. zn. 2 Cdo 50/2002, sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003).

24. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie v súlade s ustanovením § 449 ods.1, 2 CSP, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie v súlade s ustanovením § 450 CSP.

25. V ďalšom konaní je úlohou súdu prvej inštancie zaoberať sa žalobným návrhom a vykonať dokazovanie potrebné pre posúdenie (ne)dôvodnosti uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.

26. Vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu v tomto uznesení je súd prvej inštancie viazaný (§ 455 CSP).

27. O trovách dovolacieho konania a o trovách pôvodného konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.